

VOORWOORD

De sociaalecologische crisis is een aanleiding tot het gebruik van de term ‘regeneratie’. Dit wijst op een verlangen om de hedendaagse groei-economie te doorbreken en oog te hebben voor een natuur die een aantal generatieve aspecten vertoont – dat we kunnen opvatten als een herhalen of doorgeven van het reeds bestaande. Het oproepen tot een re-generatie is niet evident. Leidt het gebruik van de prefix ‘re-‘ niet tot een regressie? Opent het de poort voor een soort conservatisme dat vanuit de Verlichting niet is gewenst? In elk geval is het opvallend hoe het woord opduikt in zowel progressieve alsook regressieve reacties. In 2021 presenteert het kunstencentrum Wiels een kunsttentoonstelling onder de titel *Regenerate*. Tegelijkertijd bedient de extreemrechtse Duitse politicus Björn Höcke zich van dit concept – om maar twee tegenovergestelde voorbeelden te vernoemen. We legden die vraag voor aan een viertal collega’s. ‘Hoe moeten we dit concept opvatten?’. Volkmar Mühleis zoekt een antwoord in de kunsten. Dit jaar was de insteek van *Documenta 15* in Kassel heel sociaal progressief activistisch. De tentoonstelling werd dit jaar opgezet door een collectief van kunstenaressen en kunstenaars, met name *Ruangrupa* uit Jakarta in Indonesië. De term *regenerating* was prominent aanwezig. Het gebruik ervan bleek echter niet zonder moeilijkheden. Uiteindelijk leidde dit tot het ontslag van Sabine Schormann, de directiemanager van de tentoonstelling. Judith Wambacq, Dirk Holemans en Vincent Blok benaderen het concept vanuit de klimaatcrisis. Elk belicht een bepaald aspect van het sociaalecologisch potentieel van dit begrip. Holemans ziet hoe door een relationeel denken de moderniteit zich kan regenereren tot een 2de moderniteit. Kan het concept regeneratie de Verlichting versterken?

Massimiliano Simons richt in dit nummer zijn volle aandacht op het werk van Arnold Burms. Hij vertaalde Burms’ artikel *Whishing Realism to be True*, verschenen in 1995. Waarom dit artikel? Traditioneel situeert *De Uil van Minerva* zich in de fenomenologie, waarbij zingevingsvragen vanuit het concrete leven voorop staan. Uiteraard heeft de fenomenologie op dit thema geen alleenrecht. Ook in de analytische filosofie spelen dergelijke vragen en dit bij uitstek bij Burms die onze zingevende interesse tracht te “analyseren in termen van relevantie, symbool, belichaamde betekenis, transcendentie en contingentie.” Het is in deze betekenis dat Simons voor Burms’ *analytisch existentialisme* aandacht vraagt. Wat ook bij Burms “op het spel staat zijn de ultieme betekenisvragen van de filosofie: hoe moet ik me oriënteren in het leven? Wat verlang ik van anderen? Hoe voorkom ik dat ik me richt op de verkeerde waarden in het leven? En juist zoals bij het existentialisme is er geen ultieme essentie waarop ons bestaan kan terugvallen. De teksten van Burms trachten echter verder begrip te bieden in deze existentiële vragen via een analyse die geformuleerd wordt in een stijl die nauw

aansluit bij de analytische filosofie.” Daarbij, als een van de weinige Nederlandstalige filosofische tijdschriften zien we het als onze opdracht om blijvend het Nederlands als reflectietaal op de kaart te zetten en onze lezers, waaronder ook studenten, over dergelijke goede teksten te informeren. Simons flankeert deze vertaling met een beschouwend artikel waarbij hij Burms’ werk situeert in de symbolische denktraditie van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte te Leuven. Simons sluit dit thema af met een interview.

Verder recenseren we de laatste Hegelbiografie van Jürgen Kaube, Joeri Schrijvers’ werk over Ludwig Binswanger, getiteld *De filosoof van de liefde*, Thomas Crombez’ reflecties over de techniek in *De steenhouwer en de robot*, om af te sluiten met het laatste werk van Peter Sloterdijk: *Theopoëzie. De hemel tot spreken brengen*.

Henk Vandaele